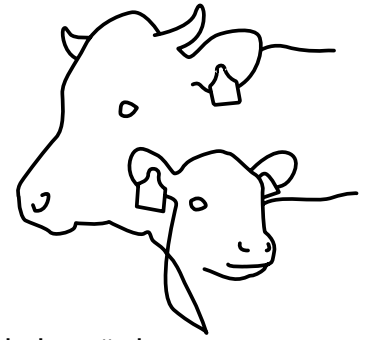

Checklista för naturvårdsinsatser i betesmarker

Inledning

Först och främst är det markägarens direktiv och markens natur- och kulturvärden som styr: Vad vill markägaren oavsett eventuella regler för EU-ersättningar? Utöver detta finns de natur- och kulturvärden som du som expert ser. De är viktiga i diskussionen!

Har markägaren fått rådgivning? Är marken klassad för allmänna eller särskilda värden? Finns åtagande-, bevarande- eller skötselplaner? Gå över området och fundera på vad som ska vara kvar och hur körvägar ska läggas ut.

Vilka känsliga platser finns? (Fuktområden, ruiner, stigar/vandringsleder, djur och växter) I en betesmark är det bete som produceras, inte virke.

Vad är målet?

Egentligen ett både och. Det vill säga att kunna röja och hugga så att betesmarken kan brukas och alla kulturvärdena och det mesta av naturvärdena finns kvar och kan utvecklas.

Hävdräd

När du väljer träd som ska stå kvar finns begreppet hävdträd. Detta är träd som sparas i första hand.

Man känner igen dem på:

- Trädet har vid krona och grova grenar långt ner på stammen.
- Trädet kan vara hamlat (avskapat ca två meter upp så kronan blir flerstammig).
- Trädet är så gammalt att tillväxten avstannat.
- Trädet är dött, stående eller liggande.
- Trädet står fritt, blommar/bär frukt eller bär (det ska inte vara en inplanterad sort).
- Träd som har kulturhistorisk betydelse eller är så kallad naturminnen. (naturminnen är skyddade enligt förordningen om områdesskydd).

Även om det är viktigt att spara enstaka hävdträd är det ibland lika viktigt att spara hela dungar av t.ex. aspar eller ett bryn.

Åldersfördelning

Ofta är hävdträden gamla grova träd, men det måste alltid finnas halvgamla och unga träd som blir nästa generation. När du kollar träden leta efter bohål, avbrutna grenar som kan ha ruttnat bort eller hackats upp och vanliga bon. Träd med mossor och lavar längs stammen är också intressanta. Grova träd, 70 cm till 1 m i diameter, och jätteträd, mer än 1m i diameter, ska aldrig tas bort. Här måste man rådgöra med Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen om du funderar på att ta ned det! Man bör försöka spara träd av de olika arter som finns i området.

Många glömmer att lämna död ved stående och liggande. Det hör också till i en levande betesmark. Därefter kan du välja ut friska virkesträd som också ska sparas.

Buskar

Buskar finns som fristående eller grupper, ofta runt träd och som sammanhängande bryn. Om brynkanten görs vågig/taggig blir ytan större som insekterna kan dra nytta av. Står buskarna soligt ökar blomningen och därmed pollen och frukt som ger mer insekter och mer mat till fåglarna. Exempel är slån, hagtorn, nypon, en och hassel.

Ris, gräs och örter

De växter som finns i betet och som ska gynnas kräver normalt gott om ljus. Ofta har de bra rotsystem och bladrossetter nära marken som gör att de överlever betningen.

Kulturvärden

Murar, stengården, fägator, stensträngar, odlingsrösen, husgrunder, gravrösen etc. mår bra av att de frihuggs. De syns bättre och skador kan undvikas. Hamlade träd som står på t.ex. stensträngar ska sparas. Samma gäller i många fall även bärande träd och buskar.

Körskador i fuktiga marker och vattendrag

Alla områden med mjuk mark ska man undvika att köra på. Kostnaden för återställning är större än vinsten. Kör-mattor och kraftig risning kan klara en del bekymmer. Välj körvägar och upplagsplatser med omsorg. Välj att köra på tjälad mark så behöver inte körskadorna bli så stora.

Slutsummering

Vänd och fyll i protokollet efter utförd röjning och gallring!

Naturvårdande skötsel

ID-UPPGIFTER

FASTIGHET:

BLOCKNUMMER:

ÄGARE:

PROTOKOLL			
	JA	NEJ	Om nej, beskriv varför.
GRUND			
1			Har skötsel-, bevarande- och åtagandeplaner följts?
2			Har gällande lagstiftning följts?
3			Har ägarens direktiv följts?
TRÄD/BUSKAR/DÖD VED			
4			Är rätt träd och buskar kvar?
5			Står träden och buskarna omväxlande i grupper och ensamma?
6			Är tätheten i grupperna varierad?
7			Är de grova träden, framförallt ekarna, frihuggna och utan risk för att andra träd växer upp i kronan?
8			Finns alla inhemska träd- och buskarter som tidigare fanns på marken kvar?
9			Finns det träd och buskar av olika ålder?
10			Har hålträd och döda träd, stående / liggande, lämnats kvar?
11			Finns det några soligt placerade kvistupplag som kan fungera som yngelkammare, sk faunadepå?
KULTUROBJEKT			
12			Är kulturobjekten oskadda?
VÄG/STIG			
13			Är ev. körskador åtgärdade?
14			Är stigarna rensade från hyggesavfall?
15			Är blöta partier oskadda?
BRYN			
16			Är brynens träd och buskar i olika höjd?
17			Är brynkanten vågig/taggig?
SKUGGA			
18			Har stensamlingar och bergväggar med mosspåväxt kvar sin skuggiga miljö?
19			Har åtgärderna gynnat gräs- och övrig betesmarksflora?
ÖVRIGT			
20			Övrigt att notera

Kvittens

Datum:

Utförare:

Företag:

Telefon: